

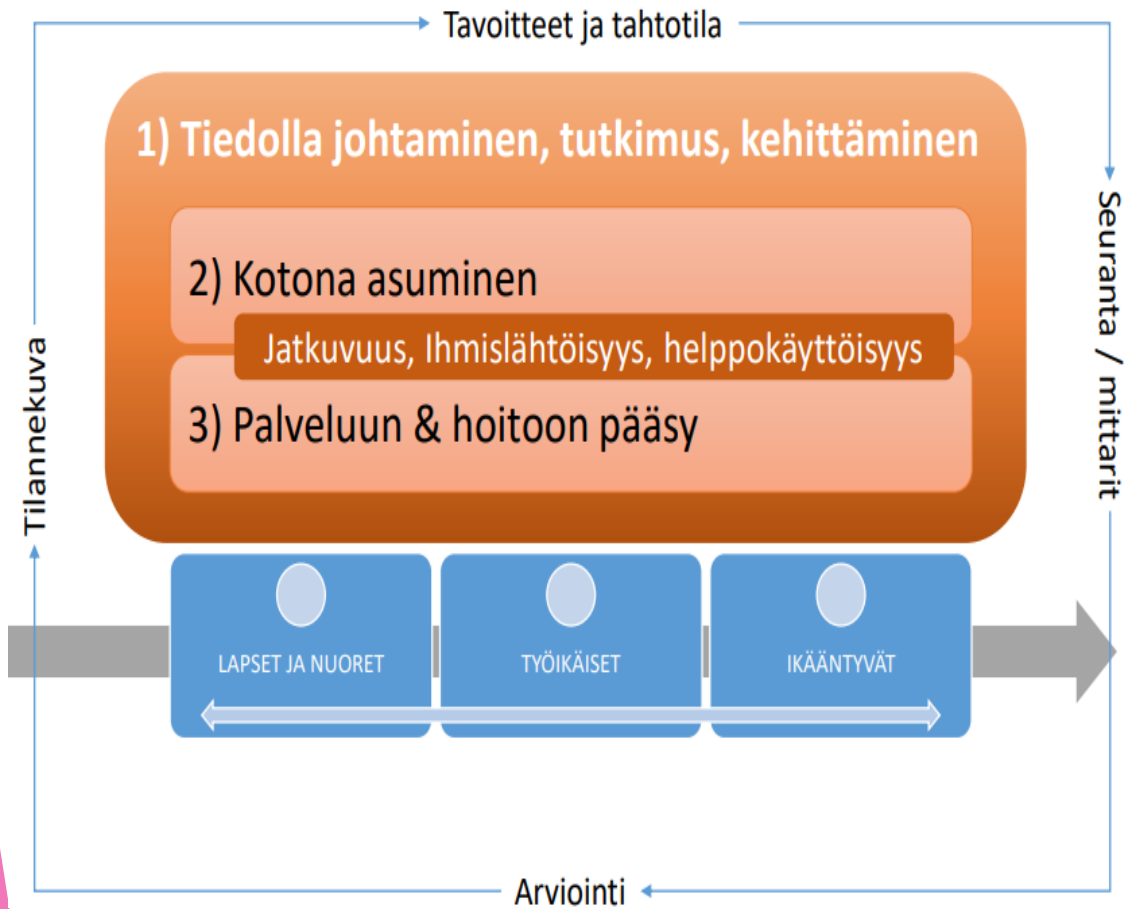
Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma Etelä-Pohjanmaalla

OSMO -gaala 13.2.2020, kommenttipuheenvuoro

Tanja Penninkangas, erityisasiantuntija

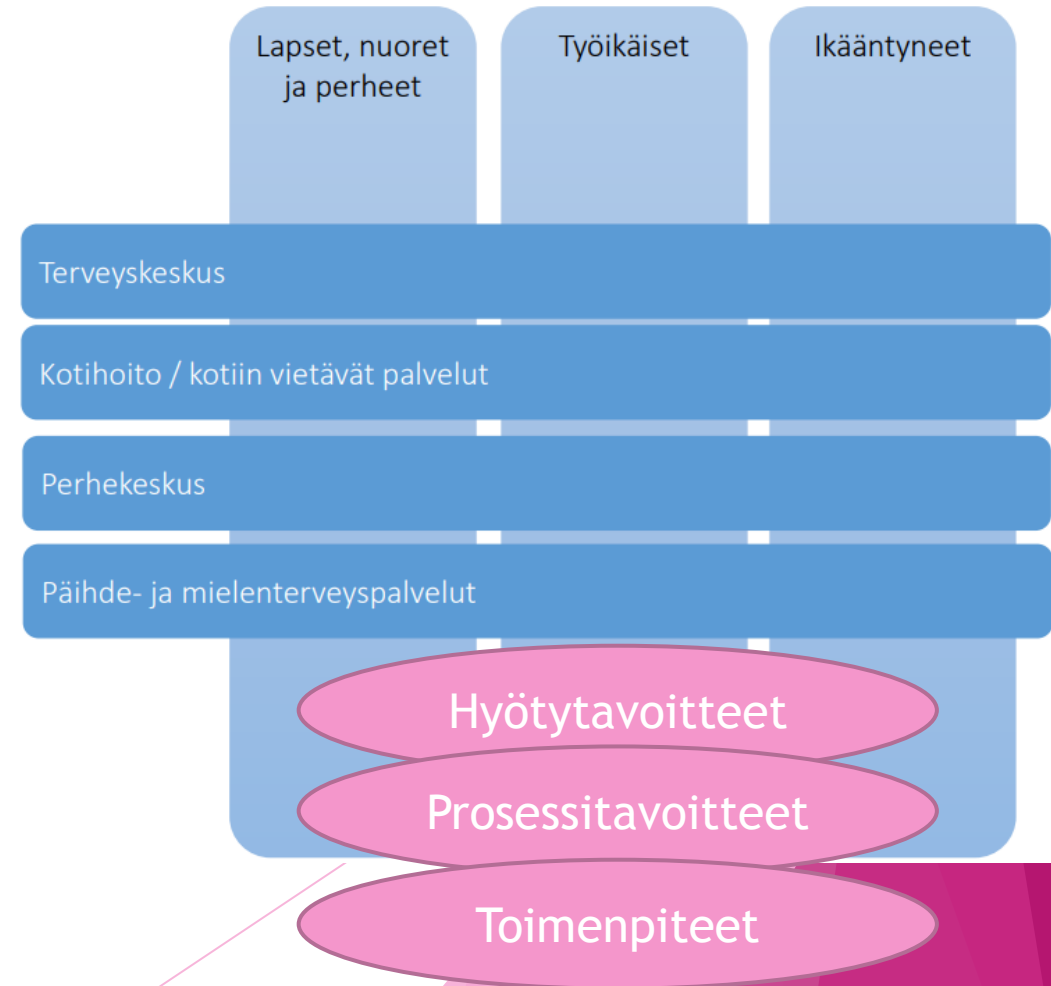
Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma, Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman teemat ja salkut

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma

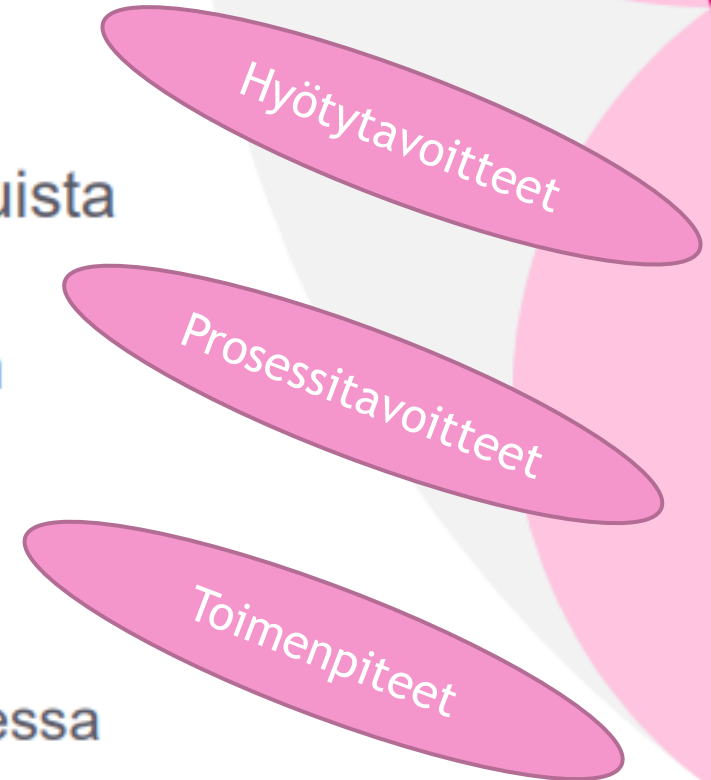
... palvelujen liikkuvuus, sähköiset- ja digi-palvelut, kotona käytettävyys, osallisuus ...
 13.1.2020
 4

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma

Hallitusohjelman toimenpiteet on koottu viiden tavoitteen alle:

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
  2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
  3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
  4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteen toimivuuden varmistaminen
  5. Kustannusten nousun hillitseminen.
    - Saavutetaan muiden tavoitteiden toimenpiteiden toteutuessa
- Digitaalisuuteen liittyvät toimenpiteet ovat osa kaikkien tavoitteiden toteutumista.

Etelä-Pohjanmaan sote-keskus -ohjelman hyötytavoitteet

- ▶ Tulevaisuuden toiminnallisessa sote-keskuksessa
  - ▶ **Palveluiden ja työkäytäntöjen integraatiolla** asiakas saa tarvitsemansa palvelun elämäntilanteeseensa oikea-aikaisesti yhdellä yhteydenotolla
  - ▶ Asiakkaan tilanne arvioidaan kokonaisuutena **yhtenäistämällä palvelutarpeen arviointia** eri palveluissa
  - ▶ **Toimintatapoja uudistetaan ihmislähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi** mm. vahvistamalla käytännön tutkimus- ja kehittämistyötä
  - ▶ Kehittämistyössä huomioidaan asiakasosallisuus, ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen, monialaisuus, poikkihallinnollisuus, työnjaon kehittäminen, yhtenäisten toimintamallien käyttöönotto sekä sähköisten palveluiden kehittäminen
- ▶ Riittävän, osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön pysyvyys ja saatavuus on perusedellytys toimintakulttuurin muutoksen ja palvelukulttuurien kehittämiseksi
- ▶ Johtamista kehitetään näyttöön perustuvien menetelmien ja johtamismallien avulla
  - ▶ Toimintatapojen ja -prosessien uudistamisen ja yhtenäistämisen keskiössä ovat henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen, palvelujen käyttäjien tyytyväisyys saamaansa palveluun sekä toimintojen terveyshyöty, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus

Hyötytavoite: saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus

- ▶ **Kiireettömään hoitoon pääsyn varmistaminen**, ml. suun terveydenhuollon palveluiden oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden vahvistaminen
- ▶ **Laajennetaan** väestön tarpeiden mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon **palveluaikoja**, jotta voidaan kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja sekä lisätä kustannustehokkuutta
- ▶ **Kehitetään sähköisiä palveluita ja digitaalisia välineitä**, jotka hyödyntävät asiakkaiden eri palvelutarpeiden mukaisia asiointi- ja omahoitopalveluja.
  - ▶ Saavutettavuuden, käytettävyyden ja heidän huomioiminen, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää digipalveluja
- ▶ **Parannetaan palvelun ja hoidon jatkuvuutta** erityisesti paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palveluketjuissa -ja palvelukokonaisuuksissa
- ▶ Perheille tarjotaan **nopea ja varhainen tuki perhekeskuspalveluiden kautta**. Palveluja tarjotaan lasten toimintaympäristöön varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja kouluihin.
- ▶ **Päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuutta tukevaa perustason ja erityistason yhteistyötä vahvistetaan**, ml. oppilas- ja opiskeluhuolto ja opetustoimen henkilöstö
- ▶ **Kehitetään matalan kynnyksen palvelupisteitä kaiken ikäisille**. Lasten ja nuorten mielenterveyttä, arjen hyvinvointia sekä päihteettömyyttä tukevia matalan kynnyksen palveluja vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten yhteydessä sekä osana monialaisia yhteisiä toimintoja. **Psykososiaalisten menetelmien saatavuutta parannetaan nuorten perustason palveluissa**.
- ▶ **Kotiin vietävien palveluiden osuus kaiken ikäisille palvelutarpeen mukaisesti**

Toimenpiteet: saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus

- ▶ Hoitoon pääsyn, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden varmistaminen
  - ▶ Otetaan käyttöön kiireellisen/kiireettömän vastaanottoiminnan sekä moniammatillisen tiimityön toimintamallit, jossa hoidon tarpeen arvio tapahtuu ja tutkimukset/hoito alkaa välittömästi tarvittavia tiimityöntekijöitä konsultoiden ja asiakkaalle nimetään omatyöntekijä
  - ▶ Segmentoidaan asiakkuudet kertakävijöihin ja paljon palveluita tarvitseviin
- ▶ Yhtenäisen hoidon ja palvelutarpeen arvioinnin toimintamallin käyttöönotto eri menetelmiä hyödyntäen (walk in -toimintamallit, vastaanottoiminnan, puhelinpalvelun ja sähköisen asioinnin kehittäminen).
  - ▶ Sähköinen hoidon -ja palvelutarpeen arvioinnin käyttöönotto Omaolo-verkkopalvelussa, jossa asiakas voi tehdä esimerkiksi digitaalisen oire- ja palvelutarpeen arvion
  - ▶ Suuntiman laaja-alainen käyttöönotto ja linkittäminen hoito- ja palveluketjuihin
  - ▶ Parannetaan palveluiden ja hoidon jatkuvuutta erityisesti paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palveluketjuissa ja -kokonaisuuksissa
- ▶ Psykososiaalisten menetelmien saatavuuden parantaminen nuorten perustason palveluissa
  - ▶ Matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen koulujen ja oppilaitosten yhteydessä
  - ▶ Laajennetaan psykiatrinen sairaanhoitaja oppilas- ja opiskelijahuollossa -toimintamallia alueen kaikkiin kuntiin.

Toimenpiteet: saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus

▶ Kotona käytettävät palvelut

- ▶ **Kotiin vietävien palveluiden tarjoaminen kaiken ikäisille** palvelutarpeen mukaisesti. Kotikuntoutuksen ja kuntoutusohjauksen toimintamallien käyttöönotto. Selvitetään vertaistoiminnan ja kokemusasiantuntijoiden osaamisen hyödyntämisen mahdollisuudet kotiin vietävien palveluiden kehittämisessä.
- ▶ **Kotisairaalatoiminnan juurruttaminen alueelle**

▶ Perhekeskus

- ▶ **Vakiinnutetaan ja yhtenäistetään alueella olevien perhekeskusten toiminta**
- ▶ Tarjotaan perhe- ja eroneuvontaa, parisuhdetyötä, vanhemmuuden tukea sekä perhesosiaalityötä ja sosiaaliohjausta.
- ▶ Tarjotaan laajasti **lapsiperheiden kotipalvelua** kynnyksettömänä palveluna ja parannetaan perhetyön saatavuutta lapsiperheisiin myös varhaiskasvatuksen ja koulun kautta.

Toimenpiteet: saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus

- ▶ **Käyttöön otettavia menetelmiä ja välineitä** (yhteys 3.koriin)
  - ▶ Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon soveltuvat menetelmät (esim. Inter Personal Counseling IPC)
  - ▶ **Sähköisten asiointin, yhteydensaannin ja ajanvarauksen edelleen kehittäminen**
    - ▶ Alueelle muodostetaan yhteensopiva **sähköisten palveluiden arkkitehtuuri**
    - ▶ **Asukkaiden sähköiset ja digitaaliset palvelut, esimerkiksi**
      - ▶ sähköinen yhteydenottolomake, kaksisuuntainen sähköinen asiointikanava, etävastaanotot, CHAT-palvelu, Omaolo, Hyvis, Terveyskylä, Suomi.fi, mobiilisovellukset
      - ▶ kyselylomakkeiden sähköistäminen ja integrointi asiakastietojärjestelmiin
    - ▶ **Työntekijöiden sähköiset ja digitaaliset palvelut, esimerkiksi**
      - ▶ Suuntima, RAI ja PsykRAI, ExRepor, alueellisten palveluiden kehittämistoimenpiteet
      - ▶ Tiedolla johtamisen työkalut
- ▶ **Työhyvinvoinnin tukeminen**, joustavuudesta, työn hallinnasta ja työmäärän kohtuullisuudesta huolehtiminen
- ▶ Toteutetaan henkilöstön saatavuuden parantamiseksi yhteistä **brändi- ja markkinointisuunnitelmaa** (ml. yhteiset rekrytointisuunnitelmat)
- ▶ **Työnjaon ja työprosessien uudelleenmuotoilu**, osaamisen kartoittaminen ja kehittäminen
- ▶ **Johtamista kehitetään** alueen toimintaympäristössä näyttöön perustuvien menetelmien ja johtamismallien avulla (palvelevan, valmentavan, osallistavan ja tiedolla johtamisen sekä yhteiskehittämisen keinoin).

Hyötytavoite: ennaltaehkäisy ja ennakointi

- ▶ **Palveluiden painopisteen siirtäminen** erikoissairaanhoidosta perustasolle ja sosiaalihuollossa varhaiseen tukeen ja matalan kynnyksen palveluihin. Tämä mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja palvelujärjestelmän vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden.
- ▶ **Vahvistetaan matalan kynnyksen palveluja ja ennaltaehkäisevää työtä** mukaan lukien elintapaohjaus osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuskokonaisuutta. Erityisesti kiinnitetään huomioita järjestöjen, yhdistysten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön (esimerkiksi perhekeskukset ja kohtaamis-paikat). Kiinnitetään huomiota mielenterveyden edistämiseen ja päihdehaittojen ehkäisyyn.

Toimenpiteet: ennaltaehkäisy ja ennakointi

- ▶ Rakennetaan systemaattinen ja yhteinen elintapaohjauksen toimintamalli kansansairauksien ehkäisemiseksi. Toimintamalli kootaan **elintapaohjauksen käsikirjaksi**.
  - ▶ Toimintamallissa kootaan yhteen ja määritellään näyttöön perustuvat elintapaohjauksen menetelmät, mittarit, kriteerit ja tasot (perustason, kohdennetun ja vaativan tason elintapaohjaus).
- ▶ Toiminnan selkiyttämällä ja yhteistyöllä eri toimijoiden kesken mahdollistetaan **nykyisten resurssien tehokas käyttö**, esim.
  - ▶ terveydenhoitajien työpanoksen kohdistaminen tehokkaammin ennaltaehkäiseviin palveluihin ja erityistyöntekijöiden palveluiden saatavuuden parantaminen
  - ▶ ravitsemusterapeutin palveluiden saatavuuden parantaminen perusterveydenhuollossa suosituksen mukaisesti esimerkiksi etävastaanottopalveluina, konsultaatioina ja tiimi-/ryhmätapaamisina, jolloin asiakaslähtöisyys ja hoidon jatkuvuus paranevat.
- ▶ Kartoitetaan **yhdyspinnat** maakunnassa toimiviin terveyttä edistäviin **hankkeisiin**. Toiminnan selkiyttämällä ja yhteistyöllä eri toimijoiden kesken mahdollistetaan nykyisten resurssien tehokas käyttö.

Hyötytavoite: laatu ja vaikuttavuus

- ▶ Vaikuttavuusperustaista tuotantoa ohjataan alueen asukkaiden palvelutarpeista käsin.
- ▶ **Vaikuttavuusperustaisuus yhdistää asiakaslähtöisyyden ja tietojohtamisen ohjausmalliksi**, jossa ne otetaan ohjauksen pääperiaatteiksi koko palvelujärjestelmän tasolla. Tämä edellyttää asiakkuuksien segmentointia, jonka avulla tunnistetaan paljon palveluita tarvitsevat ja palvelutarpeiden ylisukupolvisuus.
- ▶ Tavoitteena on, että **kaikesta palvelusta tulee asiakkaalle lisäarvoa**. Asiakas kohdataan siten, että hänen palvelutarpeeseen vastataan heti tai aloitetaan palvelun- tai hoidon tarpeen arviointi. Lisätään näyttöön perustuvien, vaikuttavien ja yhtenevien työmenetelmien käyttöön ottoa ja koulutusta alueella.

Hyötytavoite: monialaisuus ja yhteen toimivuus

- ▶ Kehittämistyössä huomioidaan **tuottajakentän monipuolisuus ja lähipalvelujen saavutettavuus eri palvelumuodoin**. Erityistä huomiota kiinnitetään paljon palveluja tai erityistä tukea tarvitsevien ihmisten palveluiden kehittämiseen.
- ▶ Ohjaus, neuvonta sekä asiakas- ja palveluohjaus toimivat osana matalan kynnyksen palveluita siten, että niissä huomioidaan monialaisesti asiakkaan tilanne ja yhdellä yhteydenotolla asiakas saa tarvittavaa tukea ja palveluja.
- ▶ Alueella yhdenmukaistetaan **työkäytäntöjä ja palveluketjuja monialaisiksi toimintamalleiksi**. Palvelujärjestelmää kehitetään siten, että alueellinen tasa-arvo palveluiden saatavuudessa, laadussa ja integraatiossa toteutuu.
- ▶ Muutosjohtamisella mahdollistetaan toimintakulttuurin muutos, jossa keskeisiä tekijöitä ovat ihmislähtöinen osallisuus, monialaiset tiimit, valmentava esimiestyö, tavoitejohtaminen, tiedolla johtaminen, yhteiset pelisäännöt, ketterä kehittäminen ja osaamisen johtaminen.

Hyötytavoite: kustannusten nousun hillintä

- ▶ Uudistamalla alueen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatapoja ja kehittämällä ihmislähtöisiä palvelukokonaisuuksia hallitaan kustannusten nousua. Hankkeen avulla siirretään painotusta ehkäisevään ja ennakoivaan työhön ja siten vähennetään kustannuksia ja raskaampien palveluiden käyttöä. Tarjoamalla sähköisiä palveluja ja kehittämällä edelleen työnjakoa ja yhteistyötä, nopeutetaan asukkaiden avun saantia ja estetään vaativimpien haasteiden syntyminen.
- ▶ Tärkein on asiakas ja hänen palvelutarpeeseensa vastaaminen!

Tulevaisuuden sotekeskusohjelma ja muut kehittämistä tukevat STM:n valtionavustukset

	Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma (STM:n mom. 33.60.39)	Muut kehittämishankkeet (STM:n mom. 33.60.39)	Rakennemuutostuksen valmistelua tukevat hankkeet (VM:n mom. 28.70.05)
Alueille jaettava määräraha	70 m€ vuodessa (2020), vuosille 2020-2022, rahoitus kaikille alueille suhteellisesti.	n. 20-25 m€ (2020)	Yhteensä n. 120 m€, vuosille 2020-2021, rahoitus alueille osin suhteellisesti.
Hakuaika	20.1.-31.3.2020	15.2.-30.4.2020(arviolta)	20.1.-31.3.2020
Alueelliset toimijat	Alueelliset kuntien tai kuntayhtymien hankkeet (pääsääntöisesti väh. 80% maakunnan väestöpohjasta)	Kunta tai kuntayhtymä, myös yksittäiset kunnat ja järjestöt	Alueelliset kuntien tai kuntayhtymien hankkeet (pääsääntöisesti väh. 80% maakunnan väestöpohjasta)
Haun (ensisijainen) fokus	Peruspalveluiden (tuotannon) toiminnallinen kehittäminen	Muiden palveluiden (tuotannon) toiminnallinen kehittäminen	Toimenpiteet, jotka tukevat sote-uudistuksen valmistelua, erityisesti järjestämisvastuun siirtymistä (ml. tietotekniset ratkaisut)
Valtion rahoitusosuus	100%	80%	80%
Koordinaatio	Tulevaisuuden sote-keskus koordinaatioryhmä (STM, THL)	STM:n linjaorganisaatiot	Alueelliselle valmistelulle asetettava erillisjaosto (?)
Hankehallinta	STM ja THL (sisällöllinen)	STM	STM ja THL

Valtionavustus rakenneuudistuksen valmistelua tukeviin toimiin vuosille 2020-2021 (VM:n mom. 28.70.05)

Kesällä 2019 annetussa lisätalousarviossa uudelleen kohdennettiin aiemmin maku-sote uudistuksen käyttämättä jääneet rahat (211 miljoonaa euroa)

- Tästä summasta STM ohjaa kansallisiin ja alueellisiin kehittämistoimiin noin 148 milj. euroa. Tästä n. 120 milj. euroa jaetaan alueille ja n. 28 milj. euroa jää kansalliseen kehittämistoimintaan.
- Lisäksi 7 milj. euroa varataan ministeriön sote-uudistuksen valmistelua sekä alueiden ja hankkeiden ohjausta varten ja 4 milj. euroa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimukseen.
- Valtionavustusta saa käyttää sote-uudistuksen valmistelua tukeviin kehittämistoimenpiteisiin, erityisesti **palveluiden järjestämistehtävän kehittämiseen ja yhtenäistämiseen**
  - ohjauksen kehittäminen
  - palveluverkkoa koskevaan selvitykseen ja suunnitelmaan
  - palveluketjujen ja –kokonaisuuksien määrittelyyn
  - palveluverkon ja palveluketjujen johtamisen kehittämiseen ja tiedolla johtamiseen
  - tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen yhtenäistämiseen
  - muiden kustannuskehityksen hillintään liittyvien toimenpiteiden valmisteluun.
- Hankkeet ja niiden ohjaus sovitetaan yhteen VM:n ja SM:n kehittämishankkeiden kanssa. Näiden osalta valtionavustushakuja ei ole ensi vaiheessa tarkoitus käynnistää.

Valtionavustus rakenneuudistuksen valmistelua tukeviin toimiin vuosille 2020-2021 (VM:n mom. 28.70.05)

Osa-alue	Milj. euroa	Jakoperuste
1. Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio	25	Jaetaan kaikille hakijoille (25% kiinteä summa/75% väestöperusteisesti)
2. Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen		Jaetaan tarveperusteisesti ja hakemusten perusteella
3. Toimintatapojen ja –prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla		Jaetaan tarveperusteisesti ja hakemusten perusteella
YHTEENSÄ	120	

Tulevat valtionavustushaut keväällä 2020

Keväällä avautuu valtionavustushakuja, joissa jaetaan yhteensä noin 25 miljoonaa euroa esimerkiksi

- lastensuojelun kehittämiseen
- mielenterveysstrategian toimeenpanoon
- työkykyohjelmaan
- vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen budjetin kokeiluihin

Kiitos!

Yhdessä tehden onnistumme!

Mielelläni kuulen ajatuksianne Etelä-Pohjanmaan suunnitelmasta
Tulevaisuuden sote-keskustoiminnan kehittämiseksi, joten otathan yhteyttä:

tanja.penninkangas@alajarvi.fi

tanja.penninkangas@epshp.fi